שלום מורות!

אני גאה לשלוח שיעור ספרות לכבוד חג הסיגד!

שיעור מומלץ לכיתות ה-ח.

כדאי לפתוח את השיעור בהשמעת ביצועים של שני השירים בלימוד:

על נהרות בבל ו"חסידה".

אפשר למצוא ביצועים רבים של שניהם ביוטוב. אפשר גם להעלות את השירים על המסך בכיתה בזמן ההשמעה כדי שהילדים יקראו גם בדף וגם על הלוח. מי שרוצה גם יכול להכין מצגת של המלים + תמונות שמתאימות לחלקים של השיר (אני כרגע, לא אוכל להכין גם את זה...).

אפשר להמשיך בהקראה של השירים ולשאול את הילדים למצוא ולשתף בע"פ דברים דומים שמוזכרים בשירם. אח"כ טוב לתת להם לעבוד בחברותות להמשיך את העבודה בשירים. שימו לב שיש עבודה יצירתית בסוף העבודה. אם בגלל מגבלת זמן רוצים להוריד חלק מהדף – אני ממליץ להוריד קטע של גיאוגרפיה – בעיניי הכי פחות משכנע....

בהנאה ובהצלחה!

– ביתא ישראל וגעגועיה לציון, ירושלים עיר האור

חג הסיגד בספרות

אחת מהדרכים שעם יכול לבטא געגועיו היא בשירה. לפניכם שני שירים שונים של עם היהודי, אחד עתיק ואחד חדש. ביניהם הבדל של מעל 2500 שנה! ובשניהם ביטוי לגעגועים לחזרה לעיר הבירה, ירושלים. קראו את השירים ותתייחסו לשאלות בהמשך העמוד.

תהילים פרק קל"ז

(פרק זה נכתב בערך 550 לפני הספירה)

א עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם-
בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת-צִיּוֹן. ב עַל-
עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כְּנֹרוֹתֵינוּ.
ג כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי-
שִׁיר וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה: שִׁירוּ לָנוּ
מִשִּׁיר צִיּוֹן. ד אֵיךְ נָשִׁיר אֶת-שִׁיר-
ה' עַל אַדְמַת נֵכָר. ה אִם-אֶשְׁכָּחֵךְ
יְרוּשָׁלָם תִּשְׁכַּח יְמִינִי. ו תִּדְבַּק-
לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם-לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם-
לֹא אַעֲלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ
שִׂמְחָתִי...

חיים אידיסיס, שיר החסידה (נכתב במאה ה-20)

עָפָה חֲסִידָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
כְּנָפַיִם מְנִיפָה מֵעַל הַנִּילוּס
אֶל אֶרֶץ רְחוֹקָה
מֵעֵבֶר לְהָרִים שָׁם בֵּית יִשְׂרָאֵל
יוֹשְׁבִים וּמְצַפִּים

חֲסִידָה חֲסִידָה צְחוֹרַת צַוָּאר
מָה רָאוּ עֵינַיִךְ
שִׁירִי לִי סִפּוּר

שׁוֹתֶקֶת חֲסִידָה אֵינָהּ פּוֹצָה מָקוֹר
נִשְׁעֶנֶת עַל רַגְלָהּ וְעוֹד מְעַט תַּחֲזֹר
תָּנִיף כְּנָף גְּדוֹלָה
בַּדֶּרֶךְ אֶל הַקֹּר בַּדֶּרֶךְ תַּעֲצֹר
בְּצִיּוֹן עִיר הָאוֹר

חֲסִידָה חֲסִידָה אַדְמַת מָקוֹר
הַאִם יְרוּשָׁלַיִם
אוֹתָנוּ עוֹד תִּזְכֹּר

חֲסִידָה חֲסִידָה לִבְנַת כָּנָף

שני שירים אלה הם שירים על געגוע של עם שיושב בגלות ומסרב לשכוח את עיר מולדתה.

יש המון סמלים דומים בין שני השירים, הבה נחפש אותם!

<u>א. שמות העיר</u>

בשני השירים יש שמות שונים לעיר הבירה. איזה שמות משתמשים בהם המשוררים בשירים השונים עבור ירושלים:

תהלים: _____

החסידה: _____

מדוע, לדעתכם, עם מפתח שמות שונים לעיר? _____

_____

<u>ב. שירה</u>

המשוררים בשני שירים אלה מתייחסים לשירה כביטוי לגעגועים.

בתהלים השובים של עם ישראל לועג לעם שיושב בשבי בבקשתם: _____

_____.

כיצד עם ישראל מגיב לבקשה זו: _____.

מה מצב כלי נגינה שלהם? _____

בשיר "החסידה", ביתא ישראל מבקש (בשירה שלהם) שדמות אחר תשיר להם.

איזה דמות? _____ איזה שירה הם מבקשים שהיא תשיר? _____

_____

בשני השירים איזה שיר העם צמאים לשמוע (חסידה), או שטוענים שקשה מדי לשיר (בבל)?

_____

_____

אנו רואים שעם שבגלות מתקשה לשיר (כמובן זה "אירוני" שהרי הם שרים על חוסר יכולתם לשיר...). מדוע לדעתכם יש קושי כזה עבור עם בגלות? _____

_____

<u>ג. גיאוגרפיה</u>

בפתיחה של שני הקטעים יש תיאור איפה העם נמצא:

תהלים: _____

החסידה: _____

בשניהם יש אזכור של גופי מים. תהלים: _____/ חסידה: _____

האם לדעתכם יש משמעות שהעם מזהה את עצמו רחוק אי שם על יד נהרות? אם כן, מה המשמעות? _____

_____

<u>ד. זכרון</u>

בשני השירים יש ביטוי לזכרון.

תהלים: _____

החסידה: _____

שימו לב להבדל: בתהלים, מי זוכר את מי? _____

בחסידה, מי זוכר את מי? _____

בשני השירים עצם הזיכרון גורם לעם להרגיש רחוק ולבד. כיצד רואים את הקשר בין הבדידות והזיכרון? _____

_____

בשני השירים רגשות אלה שבאו עם הזיכרונות מובילות למעשה.

בתהלים: _____

חסידה (כאשר מחברים בין שני בתים האחרונים) : _____

_____

מהי המשמעות של מוטיב הזיכרון בשירים אלה? למה הוא כ"כ מרכזי? _____

_____

_____

<u>סיכום:</u>

למדנו על שני שירים שביניהם הפרש של מעל 2500 שנה. ובכל זאת שניהם מדברים על אותו נושא. תתארו לעצמכם שאת/ה יושב/ת "על נהרות בבל" או "בארץ רחוקה, מעבר להרים". אתם שרים שירים אלה ומגעגעים לעיר ירושלים. כתבו פה מה אתם מרגישים – מה אתם רואים מסביבכם? על מה אתם חושבים כאשר **<u>אתם</u>** חושבים על ירושלים? איזה מעשה אתם הייתם עושים כדי לחרוט בזיכרון **<u>שלכם</u>** את ירושלים? כתבו את הרגשות בצורה של פרוזה או בשירה.

_____

_____

_____

_____

_____